

GŁOS WĄGROWIECKI

Wychodzi na każdy wtorek, czwartek i niedzielę.
Przedpłata w Wągrowcu w ekspedycji wynosi miesięcznie 1,15 zł, kwartalnie 3,45 zł, z odnośnikiem w dom miesięcznie 1,20 zł, kwartalnie 3,60 zł. Na pocztę miesięcznie 1,40 zł, kwartalnie 4,20 zł. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub t. p., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a prenumeratorzy nie mają prawa do odszkodowania.

Adres Redakcji i Administracji Wągrowiec, ul. Kościuszkowski 5. Tel. 126.
Ogłoszenia 12 groszy wiersz miarowy, na stronie 5 łam. Reklamy na stronie 2 łam.: na 1-szej stronie 30 groszy, na nast. 40 gr. za wiersz miarowy. W dziale „Nadesłane” 40 groszy za miarowy. Dla poszukujących pracy 20% niższe. Przy powtarzaniu udziela się rabatu. Reklamy niezamówionych Redakcja nie zwraca. Ogłoszenia przyjmują się do godziny 11-tej przed południem w dniu wydania numeru.

Nr. 142.

Wągrowiec, czwartek dnia 7 grudnia 1933 r.

Rok VIII

Książka polska

Tydzień obecny poświęcony jest książce polskiej. W całej Polsce odbywają się wystawy, odczyty i p. akcja propagandowa mająca zainteresować szerokie masy społeczną literaturą polską, zwiększyć czytelnictwo i pokupność książki. Tydzień książki to alarm, żeby ratować książkę polską, której grozi poważne niebezpieczeństwo.

Porównując dane statystyczne innych narodów z naszymi, widzimy wielką różnicę i to na naszą niekorzyść. Jeden egzemplarz książki beletrystycznej przypada u nas na 13.000 mieszkańców. Liczba ta, przecież dość dosadnie mówi nam o anormalnym stanie naszego czytelnictwa.

Przypominamy sobie, jak to raz kiedyś książka była poważana. Nie było domu polskiego, któryby książki nie posiadał. Książka zastępowała szkołę, która nam przecież żadnych wiadomości o naszej kulturze nie dawała. Z gorącym zaciekawieniem pochłaniałmy dzieła Sienkiewicza, Zeromskiego, Reymonta i innych naszych pisarzy. Na nich kształciliśmy naszego ducha narodowego, uczuliśmy się patriotyzmu.

Obecne pokolenie stroni od książki. Wystawy sklepowe księgarń przeładowane są książkami, lecz niema na nie nabywców. Słyszymy tłumaczenia: ciężkie czasy, nie ma pieniędzy na książki. A jednak starczy pieniędzy na wszelkie rozrywki, na kawiarnie, restauracje i dancingi i kina.

Największe jeszcze zrozumienie dla książki okazują rzadziej pracujący w ciężkich warunkach inteligencji. Oni to jeszcze ciężko zapracowane swoje grosze obracają na zaspokojenie głodu kulturalnego, oni jeszcze są nabywcami książek.

Raz kiedyś tematem rozmów między młodymi czy to na lekcjach tanca czy też w czasie spotkań towarzyskich były przeczytane książki. Młodzi dzielili się na wzajem swoje miłe spostrzeżenia, wyrażali swoje sądy. Wstydem byłoby przyznać się do nieznajomości jakiegoś współczesnego autora. Rozwijano się w czytelnictwie. Dzisiaj natomiast o czym młodzi ze sobą rozmawiają? Dzisiaj niestety młodzież ma inne upodobania. Tematem ich rozmów to najnowsze filmy, osoby gwiazd i gwiazdorów filmowych. Dzisiaj wiadomości sportowe ich zajmują. Znamy z skłopotem pewności wszystkie rekordy, znamy dokładnie wszystkich rekordistów tak krajowych jak i zagranicznych.

Na inauguracyjnym posiedzeniu Polskiej Akademii Literatury mł. Jedrzejewicz w ten sposób zwrócił się do jej członków: „Walczyście państwo o rzeczywistość. O rzeczywistość taką, jaką widzieć chcecie waszymi oczami ludzi sztuki. Ale sztuka ma to do siebie, że to jest jej najprawdziwszą wielkością — że to, co ona zobaczy, siłą talentu artysty promieniuje na innych, zwykłych ludzi”. Tak oświadczył znaczenie wychowawcze autorów i ich książek mł. Jedrzejewicz. I zupełnie słusznie. Pisarz dzięki swemu talentowi w życiu ludzkim dojrzy o wiele lepiej i trafniej wiele momentów, które uchodzą obserwacji człowieka goźdennego. Zaobserwowane te momenty zebrane i ubrane w odpowiednią formę literacką trafiają przez

książkę do nas, kształcą i wychowują. W niejednych kołach książka stała się przedmiotem ozdoby zamknięta w szafie. Przez szyby szafy bibliotecznego panoszyła się i chwaliła piękną oprawą. Taka książka nie spełnia swego obowiązku. Tak jak pieniądź tak i książka powinna być stale w ruchu, książka winna pracować. Są przecież instytucje, które zajmują się wypożyczaniem książek. Nie zawsze instytucje te są w stanie zbioru swoje uzupełniać, szczególnie jeżeli chodzi o nowe wydawnictwa. Niech więc książka przeczytana opuści swoje dekoracyjne miejsce w szafie bibliotecznego i wejdzie między najszerszą masę, ażeby ich głód czytelniczy zaspokoić. Czytelnie ludowe i czytelnie dla kobiet chętnie pośrednictwem się zajmują.

Na Polskę całą zawiazany został komitet pod protektorem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego. Komitety powiatowe i lokalne utworzone zostały w całym kraju. Poprzyjmy ich pracę, korzystajmy z tych wskazań, jakie w „Tygodniku Książki” udostępnione nam zostaną.

Wystawa książki w Wągrowcu

W całym kraju odbywa się „Tydzień Propagandy Książki”. Celem jego jest zachęcić społeczeństwo do czytania, popierania i szanowania książki w ogóle, a książki polskiej w szczególności. W myśl powyższego zawiązał się w Wągrowcu Komitet, który przygotowuje Wieczornicę i Wystawę Książki.

Wystawa trwać będzie od piątku 8 bm. do niedzieli 10 bm. włącznie w Państw. Gimnazjum Męskiem. Oprócz tego w piątek 8 bm. o godz. 17 odbędzie się w Auli Gimn. Męskiego Wieczornica Książki z uroczystym otwarciem i zakończeniem. Wstęp na Wieczornicę i Wystawę dla wszystkich za dowolną opłatą.

S. p. Oskar Marchlewski

Poznań 6. 12. Dn. 3 bm. zmarł w Poznaniu s. p. Oskar Marchlewski, prezes Związku Polskich Kupców Żydowskich w Poznaniu, wiceprezes

Uprasza się i zachęca gorąco całe obywatelstwo naszego miasta do wzięcia udziału w Wieczornicy i zwiedzania Wystawy.

Wystawa otwarta:

W piątek 8 bm. od godz. 18 do g. 20, w sobotę 9 bm. od g. 15 do g. 20, w niedzielę 10 bm. od g. 10 do g. 19.

POWIATOWY KOMITET

TYGODNIA KSIĄŻKI POLSKIEJ: Dr. J. Bałdwin, Dubas, Jaśtar, Kulig, Kuchczyński, Kozłowski, Dr. Litkowski, ks. Michałkiewicz, Dr. Rościszewski, Stasiak, Tomczakówna, Wojnarowska, ks. proboszcz Wróblewski, Wojnarowski.

Tow. Kupieckich w Poznaniu, radca Izby Przemysłowo-Handlowej, członek zarządu Koła Mieszczańskiego BBWR.

Nowa konstytucja będzie uchwalona na obecnej sesji Sejmu

Warszawa 6. 12. We wtorek w godzinach popołudniowych podjęto grupę konstytucyjną BBWR. Sejmowa i senacka zakończyły dyskusję konstytucyjną zapoczątkowaną — jak wiadomo — jeszcze we wrześniu.

Omówione zostały wszystkie zasady nowego ustroju państwowego. Prace w grupie konstytucyjnej przeprowadzone w okresie sesji sejmowej doprowadziły do zupełnego zgody poglądów w łonie BBWR. Obecnie w związku z zimową sesją sejmowa praca ta będzie kontynuowana na terenie oficjalnym, t. j. w komisji konstytucyjnej Sejmu.

Z powyższych informacji sędzi należy, że wkrótce dotychczasowym twierdzeniom i plotkom „prawdopod-

dobnie wkrótce obecnej sesji sejmowej sprawa konstytucji będzie załatwiona. Pozostały do załatwienia je-

Kupiec wileński milionowym sukcesorem

Wileń. Złoty kupiec wileński A. Z. otrzymał zawiadomienie z Argentyny, że zmarł tam brat jego pozostawił mu w spadku 200.000 dolarów.

Budowa statku „Leth”

Gdynia 6. 12. Budowany w Newcastle statku „Leth” Polsko-brytyjskiego Towarzystwa będzie spuszczony na wodę w połowie sty-

szcze tylko rzeczy ściśle redakcyjne. Sejm będzie zwołany na 11 bm.

Warszawa 6. 12. Wkrótce informacja podana w prasie, dowiadujemy się, że posiedzenie Sejmu ma być zwołane na dzień 11 bm. w godzinach popołudniowych.

Kupiec wileński wyjeżdża niebawem do Argentyny, celem przejęcia spadku.

cznia 1933 r. Potemność statku wynosi 2.000 tonn.

Zwiedzajcie wystawę książki

Zdrowa idea państwowo-narodowa

w zwycięskim pochodzie na Pomorzu i w Wielkopolsce

Według ostatnich obliczeń wyników wyborów do rad miejskich na Pomorzu wzrost głosów na rzecz zdrowej idei państwowej i narodowej w porównaniu z cyframi wyborczymi z 1929 r. przedstawia się imponująco. W 1929 r. na 92.764 wszystkich oddanych głosów — 15.863 głosów czyli 17 proc. padło na ówczesne ugrupowanie prorządowe. Przy obecnych wyborach na 115.700 wszystkich głosów lista Narodowego Bloku Gospodarczo-Społecznego zdobyła sama 51.981 głosów, co stanowi imponujący wzrost 228 proc. w porównaniu z cyframi 1929 r. Pozostała zaś ilość głosów padła na Stronnictwo Narodowe, socjalistów, N. P. R., Niemców oraz mniejsze ugrupowania.

Jeśli zaś chodzi o Wielkopolskę to Narodowy Blok Gospodarczy zdobył w ostatnich wyborach 116.545 głosów, gdy w poprzednich w r. 1929, na listę tego samego kierunku padło 55.760 głosów. Wynosi to 108 proc. wzrostu głosujących na

jedynkę.

Cyfry powyższe świadczą wymownie o zasadniczej zmianie na Pomorzu i w Wielkopolsce, o zmianie radykalnej na korzyść twórczej i zwycięskiej pracy państwowo-narodowej, reprezentowanej przez Blok Bezpartyjny.

Cyfry zaś z innych terenów, gdzie przeprowadzono wybory do rad gminnych, mówią równocześnie same za siebie. W dziewięciu województwach centralnych i wschodnich otrzymano dotychczas dane z 19.680 rad gromadzkich o ogólnej ilości 273.413 mandatów radnych.

Z list Nr. 1 przeszło 236.010 radnych (86,2 proc.), z list opozycyjnych 37.403 radnych (13,8 proc.).

Aczkolwiek dane te nie są jeszcze pełne, gdyż z niektórych województw dotychczas napływają sprawozdania, jednakże nie zmienia one zasadniczego stosunku podziału mandatów, mówiącego o zwiększeniu się wpływów BBWR, a olbrzymim spadku wpływów opozycji.

Ulgi w spłacie podatku spadkowego i od darowizn

Z dniem 31 grudnia br. upływa termin ulgowej spłaty podatku spadkowego i od darowizn, wymierzonego przed 1 kwietnia 1933 r. tj. przed wejściem w życie nowej ustawy z dnia 14 marca 1933 r. Ustawa powyższa przewiduje bardzo wydatne obniżenie wysokości podatku, które waha się w granicach od $\frac{2}{3}$ do $\frac{1}{4}$ dotychczas wymierzonego podatku zależnie od czasu powstania zaległości, wartości przedmiotów i stopnia pokrewieństwa.

Omówione ulgi mają zastosowanie tylko w tym przypadku, jeżeli podatnik uiszcza przypadający na niego podatek najdalej do 31 grudnia 1933 r.

Ponieważ w rozumieniu powyższej ustawy podatnikiem jest każdy spadkobierca (zapisobierca) lub obdarowany, któremu wymierzono podatek od jego udziału w spadku lub darowiznie, przeto ulga przewidziana w powołanej ustawie będzie miała zastosowanie również do tego spadkobiercy (zapisobiercy) lub obdarowanego, który uiszcza do dnia 31 grudnia 1933 r. podatek, przypadający od jego udziału w spadku lub darowiznie bez względu na to, czy reszta spadkobierców (zapisobierców) lub obdarowanych zechce również skorzystać z tych ulg.

Ulgowa spłata powyższych podatków nie musi więc obejmować łącznej sumy podatku wymierzonego równocześnie kilku spadkobiercom

lub obdarowanym właściwym nakazem płatniczym.

Przypuszczać należy, że podatnicy, zalegający z powyższymi podatkami skorzystają we własnym interesie z powyższych ulg i przez spłatę $\frac{1}{3}$ wzgl. $\frac{1}{5}$ części pierwotnie wymierzonego podatku umorzą swe zaległości z powyższych tytułów, nawet choćby w tym celu mieli zaciągnąć mniej uciążliwe pożyczki, gdyż podobna okazja prawdopodobnie się już nie nadarzy.

Wizyta komendanta „Strzelca” w Finlandji

W dn. 2-im bm. komendant główny Związku Strzeleckiego ppłk. dypl. Rusin, w towarzystwie dwóch oficerów sztabu komendy głównej wyjechał do Finlandji celem złożenia wizyty fińskiej organizacji obrony narodowej „Suojeluskunnat”. Komendant główny „Strzelca” wyjechał do Finlandji na zaproszenie naczelnych władz tej organizacji.

Program pobytu ppłk. Rusina w Helsińforsie przewiduje złożenie

„Zydzi zgrzytają zębami”

O antysemityzmie „Kurjera Poznańskiego” w słowie i w czynie

„Nowy Kurjer” pisze:

W niedzielnym „Kurjerze Poznańskim” ukazał się wstępny artykuł redakcyjny pt. „Zydzi zgrzytają zębami”. Autor, nawiązując do zwycięstwa wyborczego endecji, pisze:

„Samodzielna bowiem u nas opinia publiczna ma słusznie instynktowne niezaufanie do tych, którzy poparcia doznają od Żydów i Żydom się za to zwykli wywdzięczać, natomiast lgnie odruchowo i przywiązuje się uczuciowo i rozumowo do kierunku, walczącego konsekwentnie z niebezpieczeństwem żydowskim we wszystkich dziedzinach życia publicznego, a nawet prywatnego, szczególnie zaś w sferze życia gospodarczego”.

A dalej czytamy:

„Zydzi zgrzytają zębami... Mamy nadzieję, że będą jeszcze bardziej złorzeczyli Wielkopolanom, „endekom” — w zbliżającym się okresie gwiazdkowym. Dla narodowców istnieje w tej dziedzinie tylko jedno hasło: ani grosza do kieszeni żydowskiej! Wszystko kupować od swoich! Wszędzie żądać polskiego towaru!

Czytelnik byłby z tych arcysłusznych wywodów w pełni zadowolony, gdyby... gdyby poprzestał na przejrzeniu pierwszych stron „Kur-

jera Poznańskiego”. Są jednak tacy, którzy zagląдают i do stron ogłoszeniowych. I tam oto czytelnika owego numeru spotkała niezwykle zgoła niespodzianka: na str. 18 mieści się olbrzymie, $\frac{2}{3}$ strony obejmujące ogłoszenie gwiazdkowe z „rewelacyjną zniżką”... wydawnictwa „Rój”, znane z wydawnictw najbardziej zdecydowanej przynależności do „narodu wybranego”.

Zdaje się, że nawet wydanie książek Sygrydy Undset jeszcze nie jest identyczne z wychrzczeniem się wydawnictwa, (ani z wymaganą przez endecję) „czystością krwi” — tem bardziej, że firma ta znana jest z wydawnictw pornograficznych, a „Kurjer” walczy przecież z żydami nie tylko w sferze życia gospodarczego ale i kultury? Czy może nie?

Obawiamy się nieco, by żydzi na taką „konsekwencję” nie poczęli istotnie „zgrzytać zębami”... ale z zadowoleniem... że to przecież u tych najgłośniejszych, sztabowych antysemitów wcale tak źle nie jest z tą zasadą: „ani grosza do kieszeni żydowskiej”. A jednak pomyśli społeczeństwo wielkopolskie o tych, których żydzi popierają? Czyż ono czasem nie nabierze „instynktownego niezaufania”?

—o—

Nieudały start Lindbergha

London, 6. 12. Z Bathurst (Gambja brytyjska) donoszą, że Lindbergh usiłował dwukrotnie wystartować do lotu nad Atlantyką do

Brazylii. Próby były bezskuteczne, gdyż hydroplan nadmiernie obciążony benzyną nie mógł wznieść się w górę.

Ważne dla emerytów

W myśl zmienionych świeżo ogłoszonym Rozporządzeniem Prezy-

denta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. 86, poz. 668), postanowieni artykułu 25 ustawy emerytalnej emeryci, którzy zajmują jakiekolwiek płatne stanowisko w urzędzie, instytucji, przedsiębiorstwie lub zakładzie państwowym, czy też samorządu terytorialnego lub gospodarczego, tudzież w instytucjach ubezpieczeń społecznych, oraz emeryci, którzy pobierają emeryturę z funduszu takiej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu, otrzymują tylko taką część, przyznanego na mocy niniejszej ustawy, uposażenia emerytalnego, którą wraz z wynagrodzeniem, względnie zaopatrzeniem, pobieraniem z danej instytucji, przedsiębiorstwa lub zakładu nie przewyższa 150 proc. uposażenia, ostatnio pobieranego w służbie czynnej.

Celem wykonania powyższego postanowienia, Izba Skarbowa rozesłała wszystkim zainteresowanym emerytom i wdowom po nich stosowne deklaracje.

Wybuch wulkanu na Hawajach

London, 6. 12. Z wysp Hawajskich donoszą o groźnym wybuchu wulkanu Mauna Loa. Cały archipelag ogarnięty jest paniką.

Wstrząsy podziemne były bardzo gwałtowne. Bliższych szczegółów narażenie brak.

—o—

M. Mathey

Waż pomiędzy kwiatami

POWIEŚĆ

(Ciąg dalszy)

— Bo wiem, iż miłość moja nie może mieć nadziei!

— Odpowiedz twoja zaszczyt ci przynosi, mój młody przyjacielu, ale zapominasz, że panna de Kandos cię kocha wzajemnie. Zrozumiesz pan łatwo, że uczucie to nie mogło pozostać tajemnem ani mnie, ani mej żonie, która kocha czule swą pasierbicę. Jeśli więc mimo to, przyjmowaliśmy pana w naszym domu, mogło to panu służyć za dowód, iż my, rodzice młodej panny, nie mamy nic przeciwko temu stosunkowi.

— To niemożliwe... książę... — powtórzył Gaston mechanicznie.

— Rozumiem twoje skrupuły, panie Lapierre. Mówisz sobie, żeś biedny i że nie masz szlachetnego nazwiska, podczas gdy ja mam znaczny majątek i należę do najstarszej arystokracji kraju, nie odważyłeś się dlatego prosić mnie o rękę Anny, niechając odmownej dostać odpowiedzi. Ale przekonałeś się teraz, że obawa twoja była próżna, bo jedynym moim życzeniem jest szczęście mojej córki, a szczęście jej zależy właśnie na noszeniu twego nazwiska. Jesteś

pan biednym, to prawda, a Anna jest bogatą, chociaż nie tak olbrzymio bogatą, jak sądzą ludzie — pospieszył dodać poważnym tonem. — Ale i ja zaślubiłem biedną zupełnie dziewczynę, sierotę i znalazłem w tym związku, więcej szczęścia, niż sądziłem, że osiągnąć można na ziemi.

Książę umilkł na chwilę wzruszony wzmianką o żonie i po chwili dopiero mówił dalej, czulszym jeszcze niż poprzednio głosem:

— Nie mam zatem prawa wymagać zrzeczenia się i zaparcia od mojej córki. Talent twój uwolniony od kłopotów codziennego życia, swobodniej się rozwinie. Uważam cię za jednego z najhonorowszych i najzaciejszych młodych ludzi. Czy chcesz zostać moim zięciem?

Książę podniósł się przy tych słowach, chcąc Gastonowi podać rękę, gdy tenże w zachwycie radości, zapragnął serdecznym uściskiem, dać wolny bieg swemu uczuciu; teraz patrzył zdziwionym, prawie przestraszonym wzrokiem na twarz młodego człowieka, na której nie było ani śladu zachwytu, radości

i wdzięczności, ale raczej wyraz bólesci, graniczącej prawie z rozpaczą.

— Nie odpowiadasz mi pan? — zapytał nareszcie ze zdziwieniem.

— Książę, to niemożliwe... nie umiem doprawdy...

Książę zmarszczył czoło, w oczach jego zajaśniał mu groźny płomień.

— Co jest niemożliwem i czego pan nie możesz? — zapytał głosem, w którym oburzenie walczyło o pierwszeństwo z zdumieniem i niejaką przymieszką obawy.

— Książę... nie mogę, nie powinienem zostać... małżonkiem panny de Kandos — rzekł Gaston stłumionym głosem, zakrywając twarz rękoma.

Książę przystąpił o krok jeden bliżej i płomiennym wzrokiem przeszywając młodzieńca, syknął z pomiędzy zaciśniętych zębów:

— Dlaczego?

XXI.

Nieporozumienie

— O książę, nie pytaj mnie, przez lotosć nie badaj... nie mogę, nie mam odwagi odpowiedzieć na to pytanie.

— Dlaczego? Chcę wiedzieć dlaczego? — powtórzył książę z coraz groźniejszym wyrazem w okropnie wykrzywionej twarzy. Ale Gaston zanadto był zajęty swą boleścią, aby zauważyć dziwne objawy niechęci spowodowane

zapewne wzbranianiem się przyjęcia ręki Anny.

— Słuszny jest gniew twój, książę panie, wiem, że jestem karygodnym, nie powinienem był wracać do tego domu od chwili, w której miłość ku pannie de Kandos obudziła się w mem sercu. Pokutuję teraz za moją słabość, najsmroźszą męczarnią, jaką serce ludzkie uczuć. Podajesz mi najwyższe szczęście, jakiego dusza moja pragnie... ale honor zabrania mi wyciągnąć rękę po takowe.

— Honor zabrania ci — powtórzył książę bezdźwięcznym głosem — honor zabrania ci połączyć się z moim domem?

— Panna de Kandos nie może nosić mojego nazwiska — mówił Gaston dalej złamanym głosem — nie zezwoliłbyś książę sam na to... gdybym ci powiedział...

— Gdybyś pan powiedział co? na Boga!

— Przez miłosierdzie, nie zmuszaj mnie do wypowiedzenia tego, co bym rad ukrył przed całym światem, a szczególnie przed tobą!

Książę pobladł trupio przy tych słowach, zachwiał się i uchwycił za róg od biórka, ażeby nie upaść.

(Ciąg dalszy nastąpi)

KRONIKA

KALENDARZYK

Czwartek, 7 grudnia. Ambrożego b. w. Wschód słońca g. 7,29. Zachód g. 15,26. Wschód księżyca g. 20,53. Zachód g. 11,35. Piątek, 8 grudnia. Niepok. Poc. N. M. P. Wschód słońca g. 7,30. Zachód g. 15,26. Wschód księżyca g. 22,06. Zachód g. 11,49. Sobota, 9 grudnia. Walerji i Leokadii. Wschód słońca g. 7,31. Zachód g. 15,26. Wschód księżyca g. 23,20. Zachód g. 12,02.

Wzmocnijmy polski stan posiadania na ziemiach zachodnich. — 1) Jest natychmiast do sprzedania w polskie ręce nieruchomości wiejska o 17 morgach roli i zabudowaniach gospodarczych maszynowych, z domem mieszkalnym, stajnią, stodołą i ogrodem owocowym z łąką. Nieruchomość jest położona 10 km. od Torunia.

2) W jednym z miast pomorskich jest do nabycia sklep (skład) bławatów, towarów krótkich i konfekcji wraz z wolnym 3-pokojowym mieszkaniem oraz przynależnymi do ubikacji sklepowych (składowych) dwiema dalszymi ubikacjami. Cena za obiekt ca 12 tys. zł gotówką wzgl. częściowym innem zagwarantowanym pokryciem.

Blizszych informacji — za nadesłaniem znaczka pocztowego na odpowiedź — udzieli Dyrekcja Okręgu Pomorskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich w Toruniu, ul. Kopernika 7.

3) W jednym z miasteczek południowej części woj. poznańskiego jest do nabycia w polskie ręce wzgl. do sprzedania dom mieszkalny wraz ze sklepem (składem) rzeźnickim i zabudowaniami (rzeźnia, obory, chlewy itp.) przy wpłacie 3—4 tys. zł.

Blizszych informacji — za nadesłaniem znaczka pocztowego na odpowiedź — udzieli Dyrekcja Okręgu Poznańskiego Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu, ulica Fredry 7.

Komunikat Izby Skarbowej. Izba Skarbowa zawiadamia, że z dn. 1 grudnia r.b. otwarto przy ul. Libelta nr. 12 kasę pomocniczą 2-go Urzędu Skarbowego w Poznaniu. Kasa ta dokonywać będzie likwidatury i poboru wpłat podatków od nieruchomości od lokali i placów budowlanych odnośnie do płatników 2-go Urzędu Skarbowego.

Wpłaty powołanych podatków za pośrednictwem P. K. O. mają być i nadal dokonywane przez płatników należących terytorjalnie do 2-go Urzędu Skarbowego na konto ckekowe tegoż Urzędu nr. 201.481.

Dyżury w kancelariach Rejonów Kontroli Skarbowej. Izba Skarbowa ustanowiła dyżury dla przyjęć interesentów w rejonach kontroli skarbowej na sobotę każdego tygodnia między godzinami 9—12, a w okresie letnich miesięcy tj. od 1. V. — 1. IX. także na dni przedświąteczne.

Wągrowiec

Słowianie Zachodni na Bałtyku. Działalność morską zachodnich Słowian dowiodła, że ludy te najzupełniej dorosły do wykonywania zadań, jakie morze na człowieka nakłada. Niestety, skończyło się na dobrych początkach. Nawała germańska, jaka w ich stronę runęła, zmiotła nie tylko to wszystko czego już na morzu dokonali, ale czasami zmiotła i ich samych. Z wybrzeża słowiańskiego jakieś ciągnęło się niegdyś od zatoki kilońskiej po ujście Wisły, pozostało dziś w posiadaniu Kaszubów zaledwie 140 km. I nawet taka drobnotka razi i z równowagi wyprowadza dzisiejszych Niemców.

Wykład Doc. Uniw. Pozn. Dr. Józefa Widażewicza oświecił bliżej ciekawe dzieje Słowian Zachodnich na Bałtyku. Wykład ten, wygłoszony z ramienia Powszechnych Wykładów Uniwersytetu Poznańskiego, odbędzie się w niedzielę, dnia 10-go grudnia o godz. 16-tej w Wągrowcu w auli Gimn. Państwowego. Wstęp na wykład 50 gr dla dorosłych, 20 gr dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

Wystawy Książki Polskiej w Poznaniu

Z okazji Tygodnia Propagandy Książki otwarto w Poznaniu dwie wystawy. W Muzeum Wielkopolskim jest Retrospektywna (historyczna) Wystawa Książki Polskiej, a w Tow. Przyj. Nauk w Muzeum Mielżyńskich Wystawa Książki Współczesnej. Obie te wystawy są bardzo ciekawe i pouczające.

W obszernym westybulu Muzeum Wlkp. wystawiono na pokaz skarby naszej sztuki drukarskiej i introligatorskiej od wieku XVI do XIX. W sześciu gablotach rozmieszczono około 200 egzemplarzy mszałów, biblij,

dzieł naukowych, poezji i t. d. W pierwszej gablocie oglądamy przepiękne oprawy z aksamitu, skóry i pergaminu, ozdobione złotem, wyćkane w różne wzory i znaki. Na nich nazwiska starych, przedwiecznych firm drukarskich jak: Passendorfer, Haller, Wietor i in. Inna gablota daje przegląd kart tytułowych, czcionek i zdobnictwa książki od w. XVI do XVIII. Przed oczyma przesuwa się barwne pisma gotyckie i barokowe, wielkie inicjały, herby, znaki, symbole, alegorie, misterne obrzeżenia i winiety. Dalej książka

Ojcowie miasta u schyłku swej pracy

Ostatnie zebranie Rady Miejskiej w starej kadencji

Ostatnie tej kadencji zebranie Rady Miejskiej odbyło się w poniedziałek, o godzinie 18,30 pod przewodnictwem p. burmistrza Kuchczyńskiego w Izbie Radzieckiej w Ratuszu.

Po zagajeniu i powitaniu wszystkich radnych wypełniono punkt pierwszy porządku obrad sprawozdaniem rewizji Głównej Kasy Miejskiej za czas od 21 października do 20 listopada 1933 r., które przyjęto.

W punkcie drugim referował p. burmistrz uchwałę II dodatkowego budżetu do budżetu administracyjnego i elektrowni miejskiej oraz I dodatkowego budżetu do budżetu rzeźni miejskiej za rok 1933-34.

Z punktu tego dowiedzieliśmy się, że miasto jak i rada miejska postąpiła w swej gospodarce rażąco naprzód.

Jak się dowiedzieliśmy miasto pobydowało na targowisku stajnię dla koni, która jest konieczną przy jarmarkach koniskich, kosztem ca 2300 złotych. Dalej będą budowane ustępy publiczne na które przeznaczono również odpowiednią kwotę. Na zakup syreny pożarniczej zostały przeznaczone pieniądze. Za odpowiednią kwotę zakupiono narzędzi elektrotechnicznych, które miasto korzystnie nabyło z pewnego źródła wysprzedaży. W najbliższych dniach będzie przeprowadzona przez elektrownię lustracja liczników, gdzie niektóre z nich będą musiały ulec ewentl. naprawie. Na wniosek radnego dr. Modrzejewskiego postanowiono, że liczniki dzierżawione, które ulegną naprawie, koszty ich będą pokrywane z czynszu dzierżawnego, zaś liczniki własne na koszt własny. Ponieważ kierownik rzeźni miejskiej wyjechał z powodu choroby na urlop wypoczynkowy do sanatorium, miasto na ten czas angażowało jako kier. p. Pyszkowskiego, ustalając mu odpowiednią pensję. Do rzeźni miejskiej angażowano jeszcze jednego robotnika, którego uposażenie ustalono 100 zł miesięcznie. Sprawa dożywiania bezrobotnych stanęła na tem, że przeznaczono na ten cel ca 9000 zł. Na wnioszek radnego Gramsego, porcje będą wydawane w porządku i ilości zeszłorocznej. Wydawanie porcji rozpocznie się od 15 grudnia. P. burmistrz podał do wiadomości, że bezrobotni otrzymają odpowiednią ilość węgla, którego koszt przewozu pokryje miasto.

Na tem punkt drugi przyjęto jednomyślnie do wiadomości. Pod koniec nastąpiło pożegnanie ustępującej Rady Miejskiej. Imieniem miasta żegnał w krótkim ale treściwym i serdecznym przemówieniu ustępującą radę miejską p. burmistrz Kuchczyński. Imieniem radnych żegnał wszystkich dotychczasowych radny Lenartowski. Na znak wspólnego pożegnania ściskano sobie wzajemnie dłonie, a podobizny swe uwieczniono fotografą, dokonaną przez p. Włosika.

Przyszłe zebranie Rady Miejskiej upłynie pod znakiem nowej kadencji nowowybranej Rady Miejskiej.

Powiatowy Komitet Funduszu Pracy

W związku z zbliżającą się zimą i tem samem pogorszeniu się sytuacji całych rzesz bezrobotnych, obowiązkiem całego społeczeństwa i to w jego własnym dobrze zrozumiałym interesie jest, ulżyć niedoli tych, którzy w obecnej trudnej sytuacji gospodarczej, nie z własnej winy nie mogą zapracować na chleb powszedni.

Aby akcji pomocy bezrobotnym nadać właściwy i wartki bieg, powierzył Powiatowy Komitet Funduszu Pracy kierownictwo akcji pomocy doraźnej Komitetom Lokalnym z pp. Burmistrzami i Wójtami na czele.

Powiatowy Komitet Funduszu Pracy zwraca się przeto do społeczeństwa powiatu wągrowieckiego z gorącą prośbą o poparcie akcji zbiorczej na rzecz bezrobotnych, jaką wdrożą niebawem pp. Burmistrzowie i Wójtowie na terenach sobie podległych.

Wągrowiec, dnia 4 grudnia 1933.

Przewodniczący Pow. Komitetu Funduszu Pracy
(—) Dr. Rościszewski.

Członkowie:

Haławski, Kuchczyński, burmistrz, Drowa Laskowska, Liska, Dr. Modrzejewski, Magdziarz, Dyr. Płoszyński, Wiśniewski, Ks. proboszcz Wróblewski.

Baczność Podoficerowie Rezerwy!

W niedzielę, dnia 10 bm. o godzinie 12-tej w południe w sali Nowej Strzelnicy odbędzie się zebranie Koła Podoficerów Rezerwy.

Z powodu przypadającego w dniu 14 stycznia „Święta Podoficera”, uprasza o przybycie wszystkich Kolegów Zarząd.

Wakacje zimowe trwać będą od 22. XII. do 15. I. Władze szkolne poinformowały dyrekcje szkół średnich o czasie trwania wakacji zimowych. Wakacje rozpoczną się dnia 22 grudnia i potrwać do 15 stycznia przyszłego roku.

Stow. Młodz. Polskiej Klasztor urządza w dniu 10 grudnia br. w

w. XIX i XX, znów według czcionek, tytułów etc. Wreszcie przegląd ilustracji książkowej od XVI do XX w. Widzimy tam wszystko, od renesansowych i barokowych drzewo — i miedziorytów do romantyzmu ubiegłego stulecia i nowoczesnej sztuki ilustracyjnej. Wśród szeregu nazwisk artystów wyróżnia się niezrównany ilustrator z ubiegłego wieku, Elviro Andriolli, spolszczony Włoch, świetny odtwórca typów polskich, malarz ilustracji do „Pana Tadeusza”, do powieści Kraszewskiego i t. p.

Wspaniałe ilustracje prezentują Stryjeńska, Skoczylas, P. Stachiewicz, (rysunki do Quo Vadis Sienkiewicza i Faraona Prusa) i wielu innych. Zamykają pokaz prace współczesnego poznańskiego typografa, czyli drukarza — artysty, Jana Kuglińskiego, twórcy artystycznych czcionek. Wystawa daje dużo estetycznych wzruszeń i artystycznych wrażeń.

Wystawa w Muzeum Mielżyńskich jest pokazem dzisiejszej książki. W dużej sali biblioteki Tow. Przyj. Nauk rozłożono kilka tysięcy eksponatów, od najskromniejszych do zbyt licznych. Całość dzieli się na następujące działy: Pedagogika, Wydawnictwa luksusowe, Książka dla dzieci i młodzieży, Historia, Technika, Medycyna, Teologia, Prawo, Krajoznawstwo, geografia i regionalizm, Powieść, Teatr. Zawiera dzieła polskie i przekłady z języków obcych. Bogaty jest dział pedagogiczny, dużo pięknych wydawnictw luksusowych (Chłopi Reymonta za 200.— zł) itd. Sala mieni się barwami opraw, tytułów, ilustracji, wabi treścią i szatą książek. Dziesiątki głów schylone nad stołami patrzą z ciekawością, studiuja, czytają, z uśmiechem, z podziwem, a często i westchnieniem. Nad tem wszystkim szereg napisów wzywa do ukończenia, czytania i szanowania pisanego słowa, do szczerzej poufałości z dobrą przyjaciółką, doradczynią i pocieszycielką — książką.

T. Nożyński.

II. Poranek muzyczny dla młodzieży

W piątek 8 bm. odbędzie się II. poranek muzyczny dla młodzieży w auli Państw. Sem. Naucz.

W programie muzyka klasyczna (Haydn, Mozart, Beethoven). Początek o godz. 11,15. Wstęp dla młodzieży 10 gr. dla dorosłych 30 gr. Na powyższy koncert zaprasza się również jaknajliczniejsze grono P. T. Rodziców, Wychowawców i Miłośników muzyki.

Zarząd Koła Muz. im. Chopina.

W czasie gołoleddi należy chodniki codziennie o godz. 8-mej rano, oraz każdorazowo po nastaniu gołoleddi posypać piaskiem lub popiołem albo trocinami.

Osoby niestosujące się do powyższego zarządzenia będą surowo karane. Niezależnie od tego odpowiadać będą za wszelkie nieszcześliwe wypadki, spowodowane ich niedbalstwem cywilno-prawnie.

Wydano zarządzenie przeprowadzenia ścisłej kontroli.

Wągrowiec, dn. 1 grudnia 1933 r. Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego
(—) Kuchczyński.

Zebranie powiatowe WTKR. Zawiadamia się członków WTKR, iż w dniu 12. XII. 1933 odbędzie się zebranie powiatowe Wielkopolskiej Tow. Kółek Rolniczych w sali p. Rossy o godz. 10-tej rano. Wygłoszone będą referaty w sprawie Banku Akceptacyjnego, w sprawie postępowania cywilno-spornego i w sprawie ubezpieczeń społecznych.

O liczny udział uprasza

Prezes pow. Bartsch.

Ruch towarzyszy

Nadzwyczajne walne zebranie K.S. „Nielba” w Wągrowcu odbędzie się w środę, dnia 6 grudnia 1933 r. o godz. 8 popołudniu w sali Nowej Strzelnicy. Na porządku obrad zmiana statutu stosownie do ustawy o stowarzyszeniach. Obecność wszystkich konieczna. Zarząd.

Ogłoszenia! Wszystkim właścicielom, dzierżawcom i zarządcom domów zwraca się uwagę na postanowienie § 17 rozporządzenia policyjnego z dnia 15 lutego 1928 r. (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr. 7a), według którego chodniki i rynsztoki powinny być po każdym opadzie śniegu stale oczyszczane ze śniegu i lodu.

Wagrowiec

Antychryst. Karol Hubert Roztoworski wybitny dramaturg współczesny, którego arcydzieło będziemy podziwiać w piątek na naszej scenie, znany jest przedewszystkiem przez swoją trylogję: „Niespodzianka”, „Przeprowadzka”, „U Mety” — pierwszą część tej trylogji „Niespodzianka”, widzieliśmy już swego czasu w naszym mieście, wystawioną przez Teatr Wielkopolski i przypominamy sobie jak świetnie uchwycił poeta tragizm matki zabijającej syna. A teraz „Antychryst”, jak już sama nazwa wskazuje, będzie to dramat w którym wystąpi człowiek-rewolucjonista, potężny duchem i nienawiścią ziejący do wszystkiego, co nie rewolucyjne, a przedewszystkiem co nie żydowskie. Obok niego ujrzymy osobę służącego, któremu — Antychryst — Lejba Binenschock rozkazuje rzucić bombę w domu swego pracodawcy. Na tle właśnie walki duchowej, jaką stacza Józef, opiera się cała tragedia. A kto zwycięży? Żyd — Antychryst, czy Polak — służący, to zobaczymy w piątek, 8 grudnia na scenie „Nowej Strzelnicy”.

Pruśce

SMP rozwiązane. Na niedzielnej kazaniu ks. prob. Drożdżński, patron miejsc. SMP, podał do wiadomości, że z dniem dzisiejszym rozwiązuje tut. Stow. Młodz. Polskiej; prawdopodobnie za nieposłuszeństwo.

Gołańcz

Bacność Inwalidzi Pracy (Cywilni). Zebranie Związku Zjednoczenia Inwalidów Pracy oraz wdów, sierot i starców odbędzie się w Gołańczy w niedzielę, dnia 10 grudnia br. o godz. 12-iej zaraz po nabożeństwie w lokalu p. Kowalewskiego, przy Rynku.

Na porządku dziennym omawiane będą bardzo ważne i interesujące sprawy, zatem winni wszyscy członkowie na to zebranie przybyć, by wysłuchać tak ważnych spraw z dziedzińa ubezpieczeń.

O liczny udział w zebraniu prosi Zarząd.

Damaśławek

10-lecie Chóru Kościelnego. W ub. niedzielę obchodził tut. Chór Kościelny 10-lecie swego istnienia. Z tej okazji urządzone w sali p. Mencła wieczór pieśni, który zgromadził bardzo dużo publiczności. Wstępne słowo o działalności Chóru wygłosił dyrygent p. Maciejewski, poczem nastąpiły deklamacje i występy chórów. Na uroczystość tą przybył również Chór Kościelny z

Rozporządzenie o przerwach w pracy

Warszawa, 6. 12. Minister Opieki Społecznej wydał rozporządzenie w sprawie trybu i warunków udzielania zezwoleń na niestosowanie lub skrócenie przerw w pracy, ustalonych przepisami o ochronie pracy. Rozporządzenie przewiduje, że dla poszczególnych gałęzi pracy lub kategorii zakładów pracy zezwolenia tego rodzaju mogą być udzielane przez ministra Opieki Społecznej na skutek podań organizacji pracodawców lub pracowników w wypad-

kach, gdy wymagają tego lokalne warunki pracy.

Zezwolenia dla poszczególnych zakładów pracy lub ich oddziałów mogą być udzielane przez obwodowych inspektorów pracy, przyczem od ich decyzji przysługuje odwołanie do okręgowego inspektora pracy. Zmiany w zakresie przerw w pracy mogą być stosowane po wprowadzeniu odpowiednich zmian w umowie, względnie regulaminie danego zakładu pracy.

Zespół strzel. uczniów gimn. w Wagrowcu zdobywa I nagr. D-cy O. K. VIII

I-ą nagrodę O. K. VIII uzyskał zwycięski zespół strzelecki tutejszego gimnazjum państwowego, składający się z 5 uczni: Stachowiaka, Theisa, Cieśnika, Szostaka i Wyskoka, za bardzo dobry wynik w konkursowym strzelaniu.

Nagrodę — w postaci statuetki strzelca, składającego się do strzału — wręczył w ub. niedzielę zwycięskiemu zespołowi p. Kurator Okr.

Szk. Dr. Pollak, w obecności przedstawicieli władz wojskowych podczas uroczystości, urządzonej w gimnazjum im. Marii Magdaleny w Poznaniu.

Nagroda wystawiona będzie w firmie Cieśnik, ul. Pocztowa, na widok publiczny, aby zachęcić także starszych obywateli do strzelania, które stać się powinno powoli sportem narodowym.

Janowca, który wystąpił z popisami solowymi. Na zakończenie nastąpił ks. prob. Tylewski a następnie odbyła się zabawa taneczna.

Zebranie Kółka Rolniczego odbyło się w ub. niedzielę pod przewodnictwem prezesa p. Kowalińskiego.

Obchód 15-lecia odzyskania Niepodległości. Pochodem udały się towarzystwa oraz dzieci szkolne do kościoła na mszę św. Po mszy św. odbyła się w sali p. Mencła akademja, na program której składały się śpiewy, deklamacje oraz okolicznościowy referat.

Żnin

Bacność Inwalidzi Cywilni (Pracy). Zebranie Związku Zjednoczenia Inwalidów Pracy oraz wdów, sierot i starców odbędzie się w Żniniu w niedzielę, dnia 10 grudnia br. o godz. 12-tej po nabożeństwie w lokalu Domu Polskiego, Rynek nr. 18.

Na powyższym zebraniu omawiane będą bardzo ważne sprawy, zatem winni wszyscy członkowie na to zebranie jaknajwcześniej przybyć.

O liczny udział w zebraniu prosi Zarząd.

Wronki

15-letnia służąca okradła komornika. Z kasetki komornika sądowego p. J. Podlewskiego skradziono 300 zł gotówki. Powiadomiona o kradzieży policja, wszczęła docho-

Miennie odżywione	25-30
Jąłowice:	
Wytuczony pełnomięsiste	66-70
Tuczony mięsiste	60-62
Nietuczony, dobrze odżywiany	48-52
Miennie odżywione	42-46
Młodzię:	
Dobrze odżywione	42-46
Miennie odżywione	40-42
Cielęta:	
Najprzedsniejsze cielęta wytuczona	66-70
Tuczona cielęta	56-60
Dobrze odżywione	50-54
Miennie odżywione	40-48
ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg.	
żywej wagi	92-96
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg.	
żywej wagi	86-90
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg.	
żywej wagi	78-84
Mięsiste świnie ponad 80 kg.	70-76
żywej wagi	
Maciory i późne kastraty	80-88

Notowanie giełdy produktów rolniczych

Poznań, dnia 5. 12. 1933 r.

Cena za 100 kg	od zł—zł
Żyto	14,50—14,75
Pszenica	18,25—18,75
Jęczmień browarowy	14,75—15,50
Jęczmień 695—705 g/l	13,25—13,50
Jęczmień 675—685 g/l	12,75—13,00
Owies	13,00—13,25
Mąka żytnia 65 proc.	
wł. worka	20,75—21,00
Mąka pszenna 65 proc.	
wł. worka	30,00—32,00
Otręby żytnie	10,25—10,75
Otręby pszenne	9,50—10,00
Otręby pszenne (grube)	10,50—11,00
Rzepak zimowy	41,00—42,00
Gorzycza	35,00—37,00
Wyka latowa	15,00—16,00
Peluszka	14,50—15,50
Groch Viktoria	21,00—24,00
Groch Folgera	21,00—23,00
Koniczyna czerwona	170,00—220,00
Koniczyna biała	80,00—120,00
Koniczyna żółta odtłusz.	90,00—110,00
Ziemniaki jadalne	4,25—4,50
Ziemniaki fabr. kilo	21
Makuch lniany	19,50—20,50
Makuch rzepakowy	16,50—17,00
Makuch słonecznikowy	19,00—20,00
Srut Soja	23,00—23,50
Mak niebieski	53,00—57,00

Minuta śmiechu

W Ogródku Zoologicznym

— Patrz mamusiu, ta wielka małpa wygląda tak samo, jak ciocia Franja.

— Heniek, tak nie wolno ci mówić!

— Ależ mamu, przecież to tak cicho powiedziałem... Myszka mamusiu, że to usłyszała małpa!

Popierajcie FLOTĘ NARODOWĄ!

Szanownej Publiczności młasta Wagrowca i okolicy komunikuję uprzejmie, iż z dniem 1 grudnia br. otworzyłem w Wagrowcu przy ul. Pocztowej nr. 1

filję mego interesu rzeźnickiego

Staraniem mojem będzie towarem pierwszej jakości i fachową obsługą zjednać sobie pełne zaufanie P. T. Odbiorców.

Prosząc o łaskawe poparcie, pozostaję

z poważaniem

Franciszek Piaskowski

We wtorki i piątki po południu

świeże kaszanki i bułeczki kiszki.

SAMOCHÓD OSOBOWY

(limuzynę)

wypożycza po cenach konkurencyjnych

B. Borowski, Wagrowiec

Pocztowa 2 — tel. 82.

Na Gwiazdkę

poleca 400

brukowce

i pierniki

dobrze i tanie

Parowa Plekarnia

Antoni Drzewiecki

Wagrowiec

ul. Powstańców 49.

Sprzedam

2 pompy naciskowe skrzydłową i tłoczkową (do wody), 2 sieczkarki, 1 parownik, 1 manesz. Kościuszki 63, Pośrednictwo Pracy. 401

Skład

395

kolonialny z wyszynkiem i salą od 1. I. 34 wydierżawię Zgłoszenia do adm. Głosu.

Fuzję

używaną, kal. 16, okazjnie kupię. Zgłoszenia do adm. Głosu. 396

Magazyn obuwia

319

Józef Rybarczyk jun.

Wagrowiec, Rynek nr. 8.

Poleca na sezon zimowy:

męskie do polowania, damskie śniegowce i bambosze, dziecięce szkolne i inne w wielkim wyborze —

po cenach najniższych.

Władysław Król

mistrz rzeźnicki, Wagrowiec, ul. Szeroka 6

poleca

najlepszej jakości mięsa i wszelkie wyroby mięsne

po cenach znacznie niższych.

Obsługa skora i rzetelna.

402